

III. Sărbători

16:1-17:16 Sărbătoarea Curățirii

a) 16:1-34 Ziua ispășirii

Ziua Ispășirii este singura zi din an în care Marele Preot putea intra în Sfânta Sfintelor. Intrarea în Sfânta Sfintelor era o problemă extrem de serioasă. De aceea, textul începe: “Domnul a vorbit lui Moise, după moartea celor doi fii ai lui Aaron...” Dumnezeu în sfințenia Sa este foarte strict cu rânduielile Casei Sale. Cel care le sfidează Îl sfidează de fapt pe El și va avea ca pedeapsă pieirea. Înțelegem foarte clar că încălcarea interdicției de a intra în Locul Preasfânt va avea drept consecință moartea.

Aaron este atenționat să nu repete istoria fiilor săi. Aceștia au murit pentru că s-au mândrit și au sfidat pe Domnul și rânduielile Lui. Aaron se afla în același pericol, și mai ales în legătură cu intrarea în Sfânta Sfintelor. Interdicția este extrem de serioasă și poartă cu sine un mesaj foarte important. Aaron putea fi ispitit să încalce porunca fie din curiozitate, fie din mândrie. Moartea este prezentată ca o consecință directă a contactului omului păcătos cu sfințenia lui Dumnezeu: “ca să nu moară; căci deasupra Capacului Ispășirii Mă voi arăta Eu...”(16:25) Sfânta Sfintelor era locul în care ședea slava Domnului. Chivotul era scaunul de domnie a Domnului care ședea între heruvimi. Omul păcătos nu putea intra în acest loc, nici măcar Marele Preot. Era un loc preasfânt. Sfințenia lui Dumnezeu ar fi nimicit imediat omul care ar fi intrat.

Totuși, exista o cale: “Iată cum să intre Aaron în Sfântul Locaș.” (16:30) Și restul capitoului 16 detaliază această cale. Sărbătoarea ispășirii este foarte importantă în a ne descoperi cusurul Vechiului Legământ. După cum spuneam altădată, Vechiul Legământ conține două tipuri de elemente. Primul tip ne descoperă legitățile care trebuie să guverneze procesul ispășirii. Al doilea tip evidențiază cusurul Vechiului Legământ: el nu poate realiza de fapt ispășirea. Puse cap la cap, înțelegem ce fel de ispășire trebuia să facă Mesia și de ce venirea Sa era absolut necesară. Am putea sintetiza cele spuse în următoarea schemă:

Vechiul Legământ	
Tip I (+) Legile care guvernează ispășirea (funcția pe care trebuia să o îplinească Mesia)	Tip II (-) Neajunsurile Vechiului Legământ (necesitatea venirii lui Mesia cu un legământ mai bun)

Yom Kippur conține atât elemente din primul tip, cât și din al doilea. Însă în contextul mai larg al Vechiului Legământ, este un eveniment care insistă cu prisosință asupra neajunsurilor Vechiului Legământ.

Neajunsul Vechiului Legământ era acela că nu rezolva pe deplin problema păcatului. Deși evreul era iertat, rămânea o problemă între Dumnezeu și El Însuși, și anume: Dumnezeu ierta niște păcătoși care meritau moartea fără ca dreptatea Sa să fie satisfăcută. Era ca și cum Dumnezeu accepta o nedreptate, accepta un lucru ce intra în contradicție cu Sine și cu Legea Sa. Vechiul Legământ descoperea care trebuie să fie baza iertării (moartea altcuiva în locul celui păcătos), dar nu putea oferi această bază. Motivul era simplu: cel care murea în locul celui păcătos era doar un animal, iar mijlocitorul uman (care nu era jertfit pe altar) era la rândul său plin de păcat.

Yom Kippur insistă pe acest neajuns al Vechiului Legământ. Sărbătoarea ridică două întrebări fundamentale:

- i. Dacă evreul era pe deplin iertat și curățit de păcatele sale, de ce nu putea intra în Sfânta Sfințelor ?
- ii. Dacă păcatul evreului a fost ispășit când și-a adus jertfa la altar, de ce mai făcea acum încă o dată ispășire pentru acel păcat ?

Dumnezeu promite celui ce se pocăiește în cadrul Vechiului Legământ o iertare deplină și o curățire completă:

- *“Ferice de cel cu fărădelegea iertată, de cel cu păcatul acoperit! Ferice de omul căruia nu-i ține în seamă Domnul nelegiuirea!” (Psalm 32:1-2a)*
- *“Curățește-mă cu isop și voi fi curat; spală-mă și voi fi mai alb ca zăpada.” (Psalm 51:7)*
- *“Veniți totuși să ne judecăm, zice Domnul. De vor fi păcatele voastre cum e cârmăzul, se vor face albe ca zăpada; de vor fi roșii ca purpura, se vor face ca lâna.” (Isaia 1:18)*

Și atunci evreul se putea întreba: dacă sunt iertat pe deplin, dacă sunt alb ca neaua, dacă problema păcatului meu este soluționată 100%, atunci de ce nu am acces în Locul Preasfânt? Este adevărat că Domnul este un Dumnezeu sfânt, dar dacă eu sunt curățit de orice păcat, sfințenia Sa nu mai reprezintă nici un pericol pentru mine! Dar evreul nu avea voie să intre nici în Locul Sfânt, și nici măcar să pășească dincolo de altarul arderilor de tot. Doar preoții puteau intra în Cort și doar Marele Preot o dată pe an putea păși în Locul Preasfânt. Aceste bariere lăsate de Domnul în apropierea evreului de El arătau deslușit că problema păcatului nu era încă soluționată pe deplin, între Dumnezeu și Sine rămânea nerezolvată încă.

Răspunsul la nelămurirea evreului era adus de Yom Kippur. Era o zi a ispășirii: “Astfel să facă ispășire pentru Sfântul Locaș, pentru necurățiile copiilor lui Israel și pentru toate călcările de lege prin care au păcătuit ei. Să facă la fel pentru Cortul Întâlnirii care este cu ei în mijlocul necurățiilor lor. ... Să facă ispășire pentru el și pentru casa lui și pentru toată adunarea lui Israel ... și să facă ispășire pentru altar.” (Levitic 16:16-18) Dar s-a mai făcut ispășire o dată pentru aceste păcate atunci când evreii și-au mărturisit păcatele preotului și și-au adus jertfele pentru păcat. Ce rost mai are să facă încă o dată ispășire pentru același păcat? Are sens acest proces doar dacă prima ispășire nu a fost reală, nu a fost desăvârșită. Dacă prima ispășire ar fi fost reală, nu ar fi fost nevoie să se facă din nou ispășire. Deci înțelegem că prima ispășire (când evreul își aducea jertfa) era doar simbolică și că, de fapt, păcatul nu era încă rezolvat, ci doar depozitat la Cort. Într-adevăr, descoperim că acest Cort al Întâlnirii era un fel de depozit, aici se depozitau păcatele mărturisite ale lui Israel.

De Yom Kippur se întâmplau două lucruri: se făcea o nouă ispășire pentru aceste păcate și apoi păcatele erau adunate și îndepărtate din Casa Domnului. Textul insistă pe faptul că ispășirea și curățirea nu erau doar pentru preoți și popor, ci și pentru altar și pentru Cort. Într-adevăr, acum se aducea o jertfă specială. În primul rând, sângele se aducea în Sfânta Sfintelor, în fața chivotului. Marele Preot se înfățișa cu sângele jertfei înaintea lui Dumnezeu, arătându-I că a fost plătit un preț de sânge, că altcineva a murit în locul celui păcătos care fusese iertat. Apoi, jertfa de ispășire era compusă din doi țapi: unul murea, iar celălalt rămânea viu și “transporta” păcatele în afara taberei, în domeniul răului, în ținuturile lui Azazel. Sunt mai multe discuții în legătură cu Azazel. El pare a fi simbolul răului, al lumilor demonice. Avem de-a face cu o nouă jertfă, mai deosebită, în urma căreia era curățit Cortul Domnului.

Evreul înțelegea că prima jertfă nu producea de fapt ispășirea decât în chip simbolic. Păcatul nu era de fapt ispășit (rezolvat), ci depozitat înaintea Domnului. Într-adevăr, el rămânea iertat, despovărat de păcat, dar Domnul Se împovăra cu problema nerezolvată a păcatului. În ceea ce îl privește pe om, el era bine, însă Dumnezeu rămânea cu o problemă de rezolvat. Domnul Își asuma responsabilitatea soluționării păcatului celui ce a fost iertat. Apoi urma o vreme de așteptare. Aceasta dura până la Yom Kippur, când se aducea o nouă jertfă, deosebită, iar păcatul era în sfârșit îndepărtat din Cortul Întâlnirii.

Însă se ridică următoarea întrebare: acum păcatul era cu adevărat ispășit și rezolvat? Sunt mai multe argumente care susțin că nici acum nu avea loc ispășirea reală a păcatului. Mai întâi observăm că nici calitatea mijlocitorului și nici calitatea jertfei nu s-au îmbunătățit. Mijlocitorul este tot un păcătos care are el însuși nevoie de iertare, iar jertfa este tot de natură animală. Apoi, nici de Yom Kippur evreul nu avea voie să intre în Cort și nici Marele Preot în Sfânta Sfintelor. În al treilea rând, este important să sesizăm că nu ni se specifică faptul că ispășirea are loc doar pentru păcatele mărturisite de Israel în acel an. Astfel, ni se lasă posibilitatea de interpretare că ispășirea este pentru toate păcatele lui Israel de la instaurarea Cortului. În fiecare an se făcea ispășire pentru aceleași păcate. Este evident faptul că ispășirea nu este nici reală, nici desăvârșită. Și nu în ultimul rând, exact după alungarea celui de-al doilea țap în pustie, ritualul continuă astfel: “Apoi să iasă afară, să-și aducă arderea lui de tot și arderea de tot a poporului și să facă ispășire pentru el și pentru popor.” (16:24b) De-abia s-a terminat procesul ispășirii și se face din nou ispășire. Este clar că nici jertfa specială de Yom Kippur nu producea ispășirea desăvârșită.

Atunci, care este mesajul acestei sărbători? Este foarte simplu: jertfele aduse de evrei nu produc de fapt ispășirea; de aceea, este nevoie de o jertfă mai bună care să rezolve pe deplin problema păcatului. Atât jertfele aduse de evrei, cât și jertfa de Yom Kippur nu sunt decât niște indicatori către acea jertfă mai bună care va veni.

Această jertfă mai bună este anunțată în Isaia capitolul 53: “Domnul a găsit cu cale să-L zdrobească prin suferință ... Dar după ce Își va da viața ca jertfă pentru păcat, va vedea o sămânță de urmași, va trăi multe zile și lucrarea Domnului va propăși în mâinile Lui.” (Isaia 53:10) Iar implicațiile aducerii acestei jertfe mai bune ne sunt detaliate în Ieremia capitolul 31: “Iată, vin zile”, zice Domnul, “când voi face cu casa lui Israel și cu casa lui Iuda un legământ nou, nu ca legământul pe care l-am încheiat cu părinții lor, în ziua când i-am apucat de mână să-i scot din Țara Egiptului: legământ pe care l-au călcat, măcar că aveam drepturi de soț asupra lor”, zice Domnul. “Ci iată legământul pe care îl voi face cu casa lui Israel după zilele acelea”, zice Domnul: “voi pune legea Mea înlăuntrul lor, o voi scrie în inima lor; și Eu voi fi Dumnezeul lor, iar ei vor fi poporul Meu. Niciunul nu va mai învăța pe aproapele sau pe fratele său, zicând: “Cunoaște pe Domnul!”, ci toți Mă vor cunoaște, de la cel mai mic până la cel mai mare, zice Domnul, căci le voi ierta nelegiuirea și nu-Mi voi mai aduce aminte de păcatul lor.” (Ieremia 31:31-34)

Deși în Vechiul Legământ ei erau iertați, Dumnezeu Își mai aducea aminte de păcatul lor, deoarece aducerea aminte a păcatelor lor era înnoită în fiecare an de Yom Kippur. Și pentru a întări faptul că problema păcatului nu este pe deplin soluționată, Dumnezeu a așezat bariere de netrecut în apropierea evreului de Domnul: Leviți – preoți - perdelele Cortului. Mijlocitorii umani (leviții și preoții) erau cei care intermediuau relația cu Domnul și cei care, de pe o poziție privilegiată, spuneau celorlalți: “Cunoașteți pe Domnul!”

Însă în Ieremia 31 Dumnezeu anunță un nou legământ în care aceste bariere vor fi îndepărtate (“Niciunul nu va mai învăța pe aproapele sau pe fratele său ...”) tocmai pentru că problema păcatului va fi pe deplin soluționată: “căci le voi ierta nelegiuirea și nu-Mi voi mai aduce aminte de păcatul lor.”

Autorul epistolei către Evrei comentează în același spirit toate aceste pasaje în capitolul 10:

- “Într-adevăr, Legea care are umbra bunurilor viitoare, nu înfățișarea adevărată a lucrurilor, nu poate niciodată prin aceleași jertfe, care se aduc neîncetat în fiecare an, să facă desăvârșiți pe cei ce se apropie. Altfel, nu ar fi încetat ele oare să fie aduse, dacă cei ce la aduceau, fiind curățiți o dată, n-ar mai fi trebuit să mai aibă cunoștință de păcate? Dar aducerea aminte a păcatelor este înnoită din an în an, tocmai prin aceste jertfe; căci este cu neputință ca sângele taurilor și al țapilor să șteargă păcatele. De aceea, când intră în lume, El zice: “Tu n-ai voit nici jertfă, nici prinos, ci Mi-ai pregătit un trup.” (Evrei 10:1-5)
- “Căci printr-o singură jertfă El a făcut desăvârșiți pentru totdeauna pe cei ce sunt sfințiți. Lucrul acesta ni-l adevărește Duhul Sfânt. Căci, după ce a zis: “Iată legământul pe care îl voi face cu ei după acele zile”, zice Domnul: “voi pune legile Mele în inimile lor și le voi scrie în mintea lor”, adaugă: “Și nu-Mi voi mai aduce aminte de păcatele lor, nici de fărădelegile lor.” (Evrei 10:14-17)

Jertfa specială de Yom Kippur anunță jertfa mai bună a Domnului Isus Hristos, iar intrarea Marelui Preot cu sânge în Sfânta Sfintelor spre curățirea Cortului Întâlnirii profetește intrarea lui Isus în Locul Preasfânt din ceruri cu Însuși sângele Său:

- “Dar în partea a doua intră doar Marele Preot, o dată pe an, și nu fără sânge, pe care îl aduce pentru sine însuși și pentru păcatele din neștiință ale norodului. Prin aceasta, Duhul arată că drumul în Locul Preasfânt nu era încă deschis câtă vreme sta în picioare cortul dintâi. Aceasta era o asemănare pentru vremurile de acum, când se aduc daruri și jertfe, care nu pot duce pe cel ce se închină în felul acesta la desăvârșirea cerută de cugetul lui. Ele sunt doar niște porunci pământești date, ca toate cele privitoare la mâncări, băuturi și felurite spălături, până la o vreme de îndreptare. Dar Hristos a venit ca Mare Preot al bunurilor viitoare, a trecut prin cortul acela mai mare și mai desăvârșit, care nu e făcut de mâini, adică nu este din zidirea aceasta; și a intrat o dată pentru totdeauna în Locul Preasfânt, nu cu sânge de țapi și de viței, ci cu Însuși sângele Său, după ce a căpătat o răscumpărare veșnică.” (Evrei 9:7-12)

Autorul epistolei către Evrei subliniază faptul că există asemănări și diferențe între ritualul de Yom Kippur și lucrarea lui Isus Hristos care a intrat o dată pentru totdeauna în Sfânta Sfintelor. Este foarte interesant să urmărim în Evrei capitolul 9 atât asemănările, cât și deosebirile între ritualul de Yom Kippur și lucrarea lui Hristos. Autorul continuă:

- “Dar, deoarece chipurile lucrurilor care sunt în ceruri au trebuit curățite în felul acesta, trebuia ca înseși lucrurile cerești să fie curățite cu jertfe mai bune decât acestea. Căci Hristos nu a intrat într-un locaș de închinare făcut de mână omenească,

după chipul adevăratului locaș de închinare, ci a intrat chiar în cer ca să Se înfățișeze acum, pentru noi, înaintea lui Dumnezeu. Și nu ca să se aducă de mai multe ori jertfă pe Sine Însuși, ca marele preot care intră în fiecare an în Locul Preasfânt cu un sânge care nu este al lui; fiindcă atunci ar fi trebuit să pătimească de mai multe ori de la întemeierea lumii; pe când acum, la sfârșitul veacurilor, S-a arătat o singură dată, ca să șteargă păcatul prin jertfa Sa. Și, după cum oamenilor le este rânduit să moară o singură dată, și după aceea vine judecata, tot așa Hristos, după ce S-a adus jertfă o singură dată ca să poarte păcatele multora, Se va arăta două oară, nu în vederea păcatului, ca să aducă mântuirea celor ce-L așteaptă.” (Evrei 9:23-28)

Autorul epistolei către Evrei ne spune un lucru șocant: după cum cortul pământesc era curățit cu sânge, la fel și Cortul ceresc a trebuit curățit cu sângele lui Hristos. Și aici apare marea întrebare: de ce avea nevoie Cortul ceresc de curățire?

Dumnezeu ierta în vechime păcatele sfinților, dar acestea nu erau încă rezolvate. Ele erau cumva “depozitate” într-o cameră din casa lui Dumnezeu. Ideea era că Dumnezeu Își asuma responsabilitatea rezolvării lor în viitor. În mod cert, păcatul nu era un element fizic depozitat în casa lui Dumnezeu în ceruri. Însă aceasta este imaginea utilizată de Duhul în Levitic capitolul 16 pentru a înțelege faptul că Dumnezeu păstra această problemă nerezolvată în casa Lui, asumându-și astfel responsabilitatea soluționării într-un viitor apropiat. Dumnezeu a iertat pe Moise, pe Aaron și pe David, însă păcatele lor nu au fost rezolvate înainte de învierea lui Isus. De aceea, Cortul ceresc avea o problemă : nesoluținarea păcatelor sfinților din Vechiul Legământ.

Isus Hristos a murit și pentru aceste păcate: « Și tocmai de aceea este El mijlocitorul unui legământ nou, pentru ca, prin moartea Lui pentru răscumpărarea din abaterile făptuite sub legământul dintâi, cei ce au fost chemați să capete veșnica moștenire care le-a fost făgăduită.” (Evrei 10:15) Atunci când, după înviere, Isus S-a înfățișat cu sângele Său înaintea Tatălui ceresc, s-a adus dovada jertfei ispășitoare a păcatelor sfinților din vechime. În sfârșit, păcatele acestora au fost rezolvate, în sfârșit Cortul ceresc a fost curățit.

Isus Hristos S-a adus ca jertfă o dată pentru totdeauna. El nu a purtat un singur păcat sau doar păcatul unui singur om, ci El a purtat păcatul multora. Adică El a avut capacitatea de a purta păcatul întregii omeniri. El a luat asupra Sa păcatele trecute, prezente și viitoare. Jertfa Sa nu operează doar asupra păcatelor trecute și capacitatea Sa de a purta păcatele multora nu este limitată. De aceea, “El S-a arătat o singură dată ca să șteargă păcatul prin jertfa Sa.” Este evident motivul pentru care doar Fiul lui Dumnezeu putea împlini o asemenea slujbă. Trebuia să fie cineva infinit, care să fie mai presus de timp, pentru a putea purta o asemenea povară.

Dar să revenim la soluționarea păcatelor din vechime prin jertfa lui Isus Hristos. Această curățire a Cortului ceresc a avut niște implicații cu totul deosebite în lumea spirituală. Să citim cu atenție două pasaje din Scriptură:

- “Acum are loc judecata lumii acesteia, acum stăpânitorul lumii acesteia va fi aruncat afară; și după ce voi fi înălțat de pe pământ, voi atrage la Mine pe toți oamenii.” (Ioan 12:31-32)
- “Ea a născut un fiu, un copil de parte bărbătească. El are să cârmuiască toate neamurile cu un toiag de fier. Copilul a fost răpit la Dumnezeu și la scaunul Lui de domnie. Si femeia a fugit în pustie, într-un loc pregătit de Dumnezeu, ca să fie hrănită acolo o mie două sute șase zeci de zile. Și în cer s-a făcut un război. Mihail și îngerii lui s-au luptat cu balaurul. Și balaurul cu îngerii lui s-au luptat și ei, dar nu au putut birui; și locul lor nu li s-a mai găsit în cer. Și balaurul cel mare, șarpele cel vechi,

numit Diavolul și Satana, acela care înșeală întreaga lume, a fost aruncat pe pământ; și împreună cu el au fost aruncați și îngerii lui. Și am auzit în cer un glas tare care zicea : « Acum a venit mântuirea, puterea și Împărăția Dumnezeului nostru și stăpânirea Hristosului Lui; pentru că pârâșul fraților noștri, care zi și noapte îi pâra înaintea Dumnezeului nostru, a fost aruncat jos. Ei l-au biruit prin sângele Mielului și prin cuvântul mărturisirii lor, și nu și-au iubit viața chiar până la moarte. De aceea, bucurați-vă, ceruri și voi, care locuiți în ceruri! Vai de voi, pământ și mare! Căci Diavolul s-a pogorât la voi, cuprins de o mânie mare, fiindcă știe că are puțină vreme. » (Apocalipsă 12 :5-12)

Nerezolvarea păcatelor sfinților Vechiului Testament și « depozitarea » lor în Cortul ceresc oferea Diavolului acces în ceruri. În Iov capitolul 1, Satan vine fără jenă în mijlocul fiilor lui Dumnezeu care s-au înfățișat înaintea Domnului. Și pâra pe care o aducea el zi și noapte se pare că era tocmai aceasta: “Ei [Avraam, Moise, David] au păcătuit și nu au ce căuta aici. Ei îmi aparțin mie. De vreme ce ei stau în ceruri, și eu pot veni aici oricând doresc ! » Astfel, Dumnezeu a îngăduit unui oaspete foarte incomod să îi intre în casă. Și face lucrul acesta de dragul mântuirii sfinților din vechime. A venit însă și vremea învierii Fiului Său. Prin jertfa Sa, El a șters păcatul celor din vechime; Satana nu mai avea ce pâra; nu mai avea nici un argument împotriva cerului. De aceea, locul lui nu s-a mai zărit în cer și a fost aruncat jos pe pământ. Oaspetele incomod a fost izgonit din casă. Cerul a răsuflat ușurat și apoi a izbucnit în cântări de bucurie.

Ce implicații are aruncarea celui rău din ceruri? Prima implicație este aceea că putem fi absolut siguri de biruința binelui asupra răului. Bătălia a fost deja câștigată. Dacă până la cruce nu fusese dat verdictul final, după aceea, războiul a fost în mod clar câștigat de Împărăția Luminei: “A dezbinat domniile și stăpânirile și le-a făcut de ocară înaintea lumii după ce a ieșit biruitor asupra lor prin cruce.” (Coloseni2:15) Nu mai există dubii: Hristos a învins. Restaurarea creației și aruncarea în iazul de foc a șarpelui sunt certitudini. Nimic nu mai poate împiedica venirea acestui deznodământ glorios. Prin alegerile noastre din mijlocul războiului spiritual, noi putem intra sau refuza intrarea în acest deznodământ glorios. Însă cu sau fără noi, el va avea loc cu certitudine!

Mă întreb însă dacă există și o a doua implicație care s-ar defini prin intensificarea războiului spiritual. Capitolul 12 din Apocalipsa ne sugerează acest lucru, prezentându-l pe Diavol plin de o mânie mare și pornind un nou război împotriva sfinților. Știm pe de altă parte: cui i se dă mult, i se cere mai mult. Sfinții din Noul Legământ au la dispoziție mai multe resurse spirituale decât cei din vechime. Ei cunosc taina lui Hristos. De aceea, este normal ca războiul spiritual de deasupra lor să fie mai intens.

Diavolul este cuprins de o mânie mare pentru că știe că are puțină vreme. El știe că a fost învins, că a pierdut războiul și că îl așteaptă pieirea. Și știe că mai este puțin până la judecată. De aceea, în timpul care i-a mai rămas, încearcă să facă cât mai mult rău și să amăgească cât mai mulți oameni pentru a pieri împreună cu el. El încearcă să lovească cât mai mult în Biserica lui Hristos, Cel care l-a învins prin cruce. Și el știe două lucruri: că Dumnezeu a promis că Israel se va întoarce la Domnul înainte de a doua venire a lui Mesia și că Evanghelia lui Dumnezeu trebuie vestită până la marginile pământului. El știe că acestea sunt două promisiuni pe care Dumnezeu vrea să le împlinească. Însă, dacă Israel, ca națiune, dispăre, atunci Dumnezeu este dovedit mincinos și poate fi pus la îndoială. De aceea, un obiectiv strategic al său este eliminarea națiunii evreiești de pe scena istoriei. Astfel, înțelegem de ce au fost atâtea încercări de ucidere a evreilor pe parcursul istoriei. Acestea și-au atins punctul culminant în Holocaust, când aproximativ 5 milioane de evrei din Europa au fost uciși. Și înțelegem de ce sunt atâtea bariere care împiedică pe misionari să ajungă cu Evanghelia pe tot pământul. Cel rău vrea să își lungească agonia și vrea să Îl dovedească pe Dumnezeu mincinos măcar într-un domeniu.

Războiul spiritual este pe viață și pe moarte. În Efeseni capitolul 6, Pavel vorbește cu multă seriozitate despre acest subiect. El scrie și despre duhurile răutății care sunt în locurile cerești. Dar ne întrebăm ce caută ele în locurile cerești dacă Diavolul și îngerii lui au fost aruncați din cer? Este bine să ne întrebăm și ce reprezintă aceste locuri cerești. În Efeseni 2:6, Pavel ne spune: “El ne-a înviat împreună și ne-a pus să ședem împreună în locurile cerești, în Hristos Isus...” Noi facem parte din locurile cerești, noi suntem o extensie a cerului pe pământ. Ne aflăm într-un spațiu în care cerul se îngemănează cu pământul. De vreme ce noi suntem ținta războiului spiritual, este normal ca duhurile răutății să viziteze locurile cerești în care suntem noi.

Sunt câteva pasaje care ne sugerează că în vremurile din urmă răul va crește și presiunea demonică de pe pământ se va intensifica. Iar prin expresia “vremurile din urmă” putem înțelege în primul rând perioada Bisericii și apoi sfârșitul acestei perioade care va coincide cu sfârșitul istoriei. Să citim astfel de pasaje:

- “Dar Duhul spune lămurit că în vremurile din urmă unii se vor lepăda de credință ca să se alipească de duhuri înșelătoare și de învățătura dracilor...” (1Tim. 4:1)
- “Să știi că în vremurile din urmă vor fi vremuri grele. Căci oamenii vor fi iubitori de sine, iubitori de bani, laudăroși, trufași, hulitori...” (2Tim. 3:1-2)
- Căci va veni vremea când oamenii nu vor putea să sufere învățătura sănătoasă; ci îi vor gădila urechile să audă lucruri plăcute și își vor da învățători după poftele lor...” (2Tim. 4:3)
- “Și acum știți bine ce îl oprește ca să nu se descopere decât la vremea lui. Căci taina fărădelegii a și început să lucreze; trebuie numai ca Cel ce o oprește să fie luat din drumul ei. Și atunci se va arăta cel nelegiuit ... Arătarea lui se va face prin puterea Satanei, cu tot felul de minuni, de semne și puteri mincinoase și cu toate amăgirile nelegiuirii pentru cei ce sunt pe calea pierzării...” (2Tes. 6-10)
- Dezlănțirile demonice prezentate în Apocalipsa (capitolele 9, 16)

Poate că dezlănțuirile demonice din Apocalipsa ne sugerează cel mai bine ideea intensificării luptei spirituale după învierea lui Hristos. Oricum, mânia celui rău din Apocalipsa capitolul 12 ne este prezentată tocmai pentru a lua în serios războiul spiritual, tocmai pentru a nu cocheta cu nici o ispită.

Să ne întoarcem la Yom Kippur și la semnificația acestei zile. Să medităm puțin asupra interdicției de a intra în Sfânta Sfintelor. Perdelele reprezentau niște bariere fizice. Însă ele subliniau faptul că există niște bariere de natură spirituală în apropierea de Dumnezeu. Aceste bariere vizau procesul cunoașterii. Pe de altă parte, în procesul cunoașterii aveai absolută nevoie de mijlocitori (Leviți, preoți), iar pe de altă parte. Existau limite clare de înțelegere a planului lui Dumnezeu.

În Sfânta Sfintelor era Dumnezeu Însuși. Intrarea în Sfânta Sfintelor însemna intrarea în intimitatea lui Dumnezeu, o părtășie foarte apropiată cu Acesta, cunoașterea tainelor Sale și a modului în care se realiza ispășirea care aducea iertarea. În Vechiul Legământ, Dumnezeu a trasat niște limite clare în ceea ce privește înțelegerea tainelor Sale și a modului în care El poate rămâne drept și în același timp poate considera drept pe cel păcătos.

Dar, o dată cu învierea lui Isus, lucrurile s-au schimbat: credincioșii au acces în Sfânta Sfintelor, iar Vechiul Legământ a fost desființat. Vechiul Legământ era umbra care prevestea realitatea lui Hristos. Cortul, jertfele, preoții, curățirile, sărbătorile, toate arătau spre Hristos. Câtă vreme ele funcționau, mesajul transmis era acesta: problema păcatului nu este soluționată; de aceea trebuie să vină Mesia, care este adevăratul Cort, adevărata jertfă,

adevăratul Mare Preot și adevărata sărbătoare. O dată ce Hristos a venit, Vechiul Legământ a fost desființat. Noi trebuie să îl studiem și să îl analizăm pentru a-L înțelege mai bine pe Hristos, însă nu ne mai apropiem de Dumnezeu în baza sa. În Hristos, barierele Vechiului Legământ au fost îndepărtate. Cartea Evrei ne prezintă mai multe pasaje care vorbesc cu claritate despre desființarea Vechiului Legământ:

- “Fiindcă iată ce se mărturisește despre El: “Tu ești Preot în veac, după rânduiala lui Melhisedec.” Astfel, pe de o parte, se desființează aici o poruncă mai dinainte, din pricina neputințelor și zădărniceii ei – căci Legea nu a făcut nimic desăvârșit – și pe de alta, se pune în loc o nădejde mai bună, prin care să ne apropiem de Dumnezeu.” (Evrei 7:17-19)
- “Într-adevăr, dacă legământul dintâi ar fi fost fără cusur, nu ar mai fi fost vorba să fie înlocuit cu un al doilea ... Prin faptul că zice “un nou legământ” a mărturisit că cel dintâi este vechi; iar ce este vechi, ce a îmbătrânit, este aproape de pieire.” (Evrei 8:7,13)
- “Apoi zice: “Iată-Mă, vin să fac voia Ta, Dumnezeule!” El desființează astfel pe cele dintâi, ca să pună în loc pe a doua.” (Evrei 10:9)

Cortul, jertfele, preoții, curățirile, sărbătorile au fost desființate. Acum ne apropiem de Dumnezeu doar prin Hristos. El este singurul Mijlocitor între Dumnezeu și oameni. (vezi 1Tim. 2:5)

Bisericile care s-au întors la ritualurile Vechiului Legământ fac o imensă eroare. Prezența mijlocitorului uman este acum o negare a lucrării lui Isus Hristos și a esenței Noului Legământ pe care El l-a inaugurat prin învierea Sa. Și aici nu contează denumirea, fie ea de preot, episcop sau pastor. Ci ceea ce contează este funcția. Dumnezeu a rânduit ca Biserica să fie cârmuită de un grup de prezbiteri sau episcopi. Însă aceștia nu au funcția de mijlocitori, așa cum o aveau preoții din Vechiul Legământ. Aceștia aveau un har special, o apropiere de Dumnezeu privilegiată și prezența lor era obligatorie în actul închinării, pocăinței și cunoașterii. În Noul Legământ, toți Îl vor cunoaște pe Domnul. Învățăm toți unii de la alții. Episcopii păstoresc Biserica, dar nu intermediază relația oamenilor cu Dumnezeu și nici nu se bucură de privilegiul unice.

În Noul Legământ avem intrare liberă prin Isus Hristos în Sfânta Sfintelor. Hristos este Singurul Intermediar. Nu mai avem nevoie de jertfe, templu, preoți, curățiri, sărbători. Hristos le împlinește în chip desăvârșit pe toate acestea. Dar ce înseamnă că avem intrare slobodă în Sfânta Sfintelor? Într-adevăr, autorul Epistolei către Evrei ne asigură de acest lucru:

„Astfel dar, fraților, fiindcă prin sângele lui Isus avem o intrare slobodă în Locul Preasfânt, pe calea cea nouă și vie, pe care ne-a deschis-o El, prin perdeaua dinlăuntru, adică trupul Său; și fiindcă avem un Mare Preot pus peste Casa lui Dumnezeu,

- să ne apropiem
- cu o inimă curată,
- cu credință deplină,
- cu inimile stropite și curățite de un cuget rău și
- cu trupul spălat cu o apă curată.”

În mod cert, nu este vorba doar de o intrare slobodă în Sfânta Sfintelor din Templul de la Ierusalim, ci mai degrabă este vorba de un acces în Locul Preasfânt din ceruri, acolo unde

Hristos mijlocește pentru noi. Autorul ne îndeamnă să ne apropiem de acest Loc. Dar cum? Dar ce înseamnă această apropiere? Ne aducem aminte că bariera fizică reprezentată de perdelele din Cort arăta pe de o parte că problema păcatului era nerezolvată, iar pe de altă parte că exista o limită în cunoașterea lui Dumnezeu. Evreii nu știau cum le va rezolva Dumnezeu păcatul și nici nu puteau admira slava Creatorului, ce strălucește în chip unic și minunat în procesul soluționării păcatelor noastre. Acum perdeaua este înlăturată! Deci, aceasta înseamnă că păcatele noastre au fost cu adevărat ispășite și că acum putem cunoaște taina lui Dumnezeu, modul în care El ne-a mântuit din păcatele noastre. Deci, accesul în Sfânta Sfintelor din ceruri înseamnă o apropiere mai mare de Dumnezeu, posibilitatea unei cunoașteri mai profunde a caracterului lui Dumnezeu, un acces special la tainele Acestuia. Taina o reprezintă lucrarea lui Hristos pentru noi și în noi, și în aceasta Se oglindește slava lui Dumnezeu într-un mod unic. Cei din vechime priveau ca prin ceață spre această taină. Acum, ea ne este descoperită în Hristos Isus. Cei din vechime erau iertați de păcatele lor și puteau, prin Duhul Sfânt, să trăiască o viață de biruință asemenea lui Moise, Iosif, Daniel, etc. Însă, păcatele lor nu le erau încă ispășite și ei nu puteau încă înțelege în profunzime lucrarea lui Hristos. În Noul Legământ, problema păcatului este pe deplin soluționată și avem acces la tainele lui Hristos. Pavel ne spune:

1. *„Iar Aceluia care poate să vă întărească, după Evanghelia mea și propovăduirea lui Isus Hristos – potrivit cu descoperirea tainei, care a fost ținută ascunsă timp de veacuri, dar a fost arătată acum prin scrierile prorocilor și prin porunca Dumnezeului celui veșnic, a fost adusă la cunoștința tuturor Neamurilor ca să asculte de credință – a lui Dumnezeu, care singur este înțelept să fie slava, prin Isus Hristos, în vecii vecilor! Amin.” (Romani 16:25-27)*
2. *„Vreau să zic: taina ținută ascunsă din veșnicii și în toate veacurile, dar descoperită acum sfinților Lui, căroră Dumnezeu a voit să le facă cunoscut care este bogăția slavei tainei acesteia între Neamuri, și anume: Hristos în voi, nădejdea slavei.” (Coloseni 1:26-27)*

Îndemnul din Evrei 10 de a ne apropia se referă la explorarea tainei ascunse de veacuri în Dumnezeu și revelată nouă, în Hristos. Și aceasta nu înseamnă doar o înțelegere informațională a ei, ci o cufundare mereu crescând în profunzimile ei, o cunoaștere autentică ce ne transformă după chipul și asemănarea lui Hristos. Într-adevăr, este o taină de necrezut. Să ne imaginăm scena: în cer este mare frământare: pe de o parte, cel rău are acces acolo și-i părăște zi și noapte pe sfinți, pe de altă parte, sfinții așteaptă de la Dumnezeu împlinirea promisiunii Lui că le va rezolva pe deplin problema vinovăției lor și, nu în ultimul rând, îngerii lui Dumnezeu se întrebă cum un Dumnezeu drept poate socoti drept pe cel păcătos. Și să ne imaginăm (să speculăm puțin) cum această frământare ajunge la un apogeu: cel rău devine de nesuportat, sfinții ajung la disperare, îngerii nu întrevăd nici o soluție pertinentă. Dumnezeu pare că a intrat singur într-o ecuație fără soluție. El a promis ceva (că va primi în cer pe cel ce crede în El) și nu-și poate retrage promisiunea. Însă, această promisiune intră aparent în contradicție cu dreptatea Sa. Cum va ieși Dumnezeu din această ecuație? Și când nimeni nu mai vedea nici o soluție, Fiul lui Dumnezeu coboară de pe tron, renunță la slavă și Se întrupează. Trăiește fără păcat și ajunge la Golgota și acolo alege să Se identifice cu toate păcatele și toată vinovăția omenirii. Moare, dar a treia zi, înviază. Și acum, Dumnezeu poate rămâne drept și poate în același timp să socotească drept pe cel ce crede în Isus. Toți rămân cu gura căscată. Îngerii cunoșteau dragostea lui Dumnezeu. Dar nimeni nu și-a închipuit că dragostea Sa este așa de mare și poate merge atât de departe: până la sacrificarea propriului Fiu de dragul vrăjmașilor Săi de moarte.

Noi ne-am obișnuit cu aceste informații. Însă, privite de sus, de îngerii care au văzut dragostea Tatălui pentru Fiul și cât de mare a fost smerirea Fiului, sunt absolut incredibile.

Autorul Epistolei către Evrei ne îndeamnă să nu ne obișnuim cu ele, să nu le banalizăm, ci să descoperim mereu și mereu noi aspecte și noi profunzimi. Și aceasta înseamnă să ne înfructăm cu bucate tari, adică să ne frământăm mintea cu toate pasajele din Exod, Levitic, Numeri, din tot Vechiul Testament și să descoperim împlinirea lor în Hristos.

Însă, taina nu este doar Hristos, ci Hristos și Biserica Sa. Planul lui Dumnezeu nu se încheie la învierea lui Isus. Tatăl vrea să pregătească Fiului o mireasă ca răsplătă pentru sacrificiul Său. Dumnezeu dorește să despierrească inima vrăjmașilor Lui și apoi să-i transforme întru chipul și asemănarea lui Hristos. Taina este fără margini: chipul nebănuit de frumos al lui Dumnezeu revelat în Hristos este zidit în cei care altădată Îl urau de moarte și erau plini de egoism. Acum ei încep să calce pe urmele Mielului, să trăiască ca El și să se jertfească cu bucurie pentru mântuirea vrăjmașilor lor. Este o taină a dragostei revelată în Hristos și în mireasa Sa. Dumnezeu este dragoste. Dragostea este atributul Său fundamental, esența caracterului Său. Și Dumnezeu Își descoperă adâncimile nebănuite ale iubirii Sale în Hristos și în Biserica Sa.

Viața noastră nu este banală și nici fără însemnătate. Noi trăim la o intersecție a veșniciei și facem parte dintr-un plan cosmic. Cerul a trecut prin momente grele, prin momente prin care nu a visat vreodată să treacă. Din veșnicie Dumnezeu ședea pe scaunul Său de domnie și Se revela făpturilor Sale, care-I slujeau necurmat. Și au trecut astfel veșnicii și veșnicii. Dar deodată, cerul a asistat la răzvrătirea lui Lucifer și la aruncarea lui din cer. Apoi, la căderea omului și la toată istoria păcatului. Apoi, la modul în care Dumnezeu Cel sfânt primea în cer pe păcătoși ca Enoh, Ilie sau Moise. Apoi, cerul s-a pomenit cu un oaspete impertinent și nepoftit, diavolul însuși, pârând pe sfinții lui Dumnezeu. Ba mai mult, au ajuns într-un punct în care nu se întrevedea nici o soluție și în care Creatorul parcă era învins și intrase într-o ecuație fără ieșire. Și apoi, au văzut pe Dumnezeu coborând de pe tron și luând un trup de om, făcându-Se de bunăvoie vulnerabil în fața atacurilor celui rău. Ba mai mult, cerul L-a văzut pe Cel Preasfânt identificându-Se cu păcatele omenirii, murind pe o cruce și strigând: „Doamne, nu am crezut că dragostea Ta poate fi așa de mare și chipul Tău așa de frumos!”. Și, pe urmă, după înviere, cerul a rămas din nou fără răsufare: chipul așa de frumos al lui Dumnezeu este zidit în inima vrăjmașilor Săi. Și oare ce va urma? Va urma aruncarea diavolului în iazul cu foc, restaurarea creației și prezentarea miresei Fiului și întregului cer. Mireasa Sa este formată din toți credincioșii din Vechiul și din Nou Testament. Și atunci când chipul nebănuit de frumos al lui Dumnezeu va străluci în fiecare credincios și în toți laolaltă, cerul va face probabil infarct și se va minuna cum slava creației după restaurare este mai mare decât slava creației dintâi. Nu doar că înfrângerea (prin căderea omului) a fost rezolvată și până la urmă Dumnezeu a restaurat creația, dar a adus-o la un nivel de slavă nebănuit mai mare. Și cerul se va minuna cum Dumnezeu, în harul Său, face ca singurii din toată veșnicia care vor purta în ei înșiși minunatul chip al lui Hristos, să fie tocmai cei care I-au fost vrăjmași și I-au adus atâta rușine și atâta întristare.

Noi trăim în mijlocul acestui plan. Cu câtă bucurie și responsabilitate ar trebui să ne trăim fiecare zi. Noi suntem universitatea îngerilor, după cum ne spune și Pavel:

1. „pentru ca domniile și stăpânirile din locurile cerești să cunoască azi, prin Biserică, înțelepciunea nespuse de felurită a lui Dumnezeu.” (Efeseni 3:10)

2. „fiindcă am ajuns o privilegiu pentru îngeri, lume și oameni.” (1Corinteni 4:9)

A ne apropia de Sfânta Sfințelor înseamnă să ne umplem de tainele lui Hristos și de gloria acestui plan. Și de-abia atunci vom putea trăi ca împărați în mijlocul rutinei și al necazurilor, în mijlocul secetei și al furtunilor.

În Levitic 16 descoperim doi țapi pentru jertfa de ispășire. Unul moare, iar celălalt rămâne viu pentru a „transporta” păcatele în pustie. Cei doi țapi arată cu siguranță spre jertfa lui Hristos. Sunt unii teologi care asociază țapul pentru Azazel cu coborârea lui Isus în

închisoarea din Adânc. (vezi 1 Petru 3:18-20) Isus ar duce păcatele în Locuința Morților, în ținuturile Răului. Astfel, păcatul ar reprezenta o realitate spirituală care nu dispare, sau nu poate fi distrusă, ci doar dusă în altă parte. Acum, eu nu știu exact cum arată păcatul în plan spiritual și dacă poate fi doar curățit și nu distrus. Însă, știu că Isus a purtat păcatele noastre în trupul Său pe lemn (1 Petru 2:24) și că El nu S-a dus în închisoare pentru a duce păcatele în iad, ci pentru a propovădui ceva duhurilor din închisoare. Cartea Levitic operează cu imagini. Acestea nu se suprapun perfect peste lucrarea lui Hristos. De exemplu, Hristos intră în Sfânta Sfintelor o singură dată, iar țapul pentru Azazel era alungat în pustie după intrarea Marelui Preot în Locul Preasfânt. De aceea, trebuie să avem grijă cum construim paralela între imaginile Leviticului și Hristos.

Sângele jertfelor din Levitic erau aduse în Locul Preasfânt. De aceea, nimeni nu mânca din jertfă, ci resturile erau arse afară din tabără. Acest lucru transmitea următorul mesaj: nimeni nu putea participa la facerea ispășirii și nimeni nu putea înțelege în profunzime această lucrare. Autorul Epistolei către Evrei comentează aceste aspecte în felul următor: „*Noi avem un altar din care n-au drept să mănânce cei ce fac slujbă în Cort. Într-adevăr, trupurile dobitoacelor, al căror sânge este adus de Marele Preot în Locul Preasfânt pentru păcat, <<sunt arse de tot afară din tabără>>. De aceea și Isus, ca să sfințească norodul cu sângele Său, a pățimit dincolo de poartă. Să ieșim dar afară din tabără la El, și să suferim ocară Lui.*” (Evrei 13:10-13) Nu este deloc un pasaj ușor. Noi suntem chemați la altarul lui Hristos pentru a avea părtășie cu Hristos. Aceasta înseamnă să cunoaștem marea lucrare a ispășirii. Or, lucrul acesta era interzis în Vechiul Legământ. Deci, părtășia cu Hristos înseamnă și o ieșire din sistemul Vechiului Legământ. Isus nu a fost adus ca jertfă nici la Templu și nici măcar în Ierusalim. El a pățimit dincolo de poartă. Aceasta ar sugera că jertfa Sa este adusă în afara Vechiului Legământ, în cadrul unui alt legământ. Cei care doresc să aibă părtășie cu El trebuie să iasă și ei afară din tabăra vechiului sistem iudaic și să sufere ocară lui Hristos.

b) 17:1-16 Locul pentru jertfe și interdicția de a mânca sânge

Capitolul 17 este un capitol mai dificil nu atât prin natura conținutului, cât mai degrabă prin poziția sa în cartea Levitic. Într-adevăr, ne aflăm în secțiunea curățirilor, care, fără capitolul 17, ar avea următoarea înlănțuire de idei:

- 1) 11:1-15:33 Curățirea alimentelor, a trupului, hainelor și caselor ;
- 2) 16:1-34 Curățirea Cortului ;
- 3) 18:1-20:27 Curățirea relațiilor sexuale și sociale;
- 4) 21:1-22:33 Curățirea preoților și a jertfelor.

Dar oare ce rost are amplasarea capitolului 17 exact după descrierea Marii Zile a Curățirii? Înainte să încercăm să răspundem la această întrebare, să ne familiarizăm cu conținutul său.

Prima parte a capitolului insistă pe locul unde trebuia aduse jertfele. Jertfele trebuia aduse doar la Cortul Întâlnirii: „*Dacă un om din casa lui Israel sau dintre străinii care locuiesc în mijlocul lor, aduce o ardere de tot sau vreo altă jertfă, și n-o aduce la ușa Cortului Întâlnirii, ca s-o aducă jertfă Domnului, acela să fie nimicit din poporul lui.*” (17:8-9)

De ce nu îngăduia Dumnezeu ca evreii să-I aducă jertfe și în alte locuri? Versetul 7 ne

descoperă faptul că, prin această lege, Dumnezeu lovea în idolatrie: „*Să nu-și mai aducă jertfele lor la idoli cu care curvesc.*” Aducerea jertfelor în altă parte era asociată cu închinarea la alți dumnezei. Dumnezeu cel adevărat locuia la Cort. Acolo S-a revelat și deci acolo trebuia căutat. Dar nu se putea cineva închina lui Yahwe aducând o jertfă în alt loc decât la ușa Cortului Întâlnirii? Care ar fi fost consecințele unei astfel de închinări? Dacă Dumnezeu permitea acest lucru, atunci funcția mijlocitoare a Cortului și a preoților ar fi scăzut ca importanță în ochii poporului. Dumnezeu a dorit să transmită un mesaj clar: „Există o singură cale de apropiere de Mine și aceasta am revelat-o în Cortul Întâlnirii”. Aducerea jertfelor doar la Cort le aducea aminte că există un singur Dumnezeu și o singură cale a apropierii de El. Pe baza unei asemenea temelii, Isus Hristos, adevăratul Cort, a rostit: „*Eu sunt Calea, Adevărul și Viața. Nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine.*”

Evreul nu se putea închina de capul lui. La Cort, Domnul îl învăța adevărata închinare. Există o singură cale. Dacă evreul încerca să se închine lui Yahwe în altă parte era foarte posibil ca el să se închine după mintea sa și nu după așteptările lui Yahwe. Închinarea nu ar fi fost primită. Ba mai mult, el și-ar fi putut dezvolta în mintea sa un Dumnezeu numit Yahwe, dar foarte diferit de Yahwe care S-a revelat în Cort. Ar fi degenerat într-o închinare idolatră față de un dumnezeu fals.

Apoi, Ziua cea Mare a Curățirii îndepărta – în chip simbolic – doar păcatele care erau mărturisite la Cort. Deci era necesar ca jertfă să fie adusă la Cort. Acolo locuia Dumnezeu. Acolo era singurul loc unde puteau fi depozitate păcatele lui Israel.

Prima parte a capitolului 17 pare că interzice chiar înjunghierea unui animal pentru a fi mâncat în altă parte decât la ușa Cortului Întâlnirii. Într-adevăr, găsim expresia: „a fi înjunghiat” și nu „a fi jertfit”, și apoi versetul 5 specifică faptul ca acele animale să fie aduse Domnului ca jertfe de mulțumire, acestea fiind singurele jertfe din care aveau voie să mănânce și evreii. Cu alte cuvinte, mesajul era următorul: „Dacă vreți să mâncați carne, o puteți avea doar din jertfele de mulțumire.”

Această măsură (dacă am înțeles-o corect) a fost valabilă doar pentru perioada drumului prin pustie. Odată cu intrarea în țară, când evreii aveau să se împrăștie prin țară și nu mai erau așa de aproape de Cort, Dumnezeu avea să instaureze o altă lege: „*Vezi să n-duci arderile tale de tot în toate locurile pe care le vei vedea, ci să-ți aduci arderile tale de tot în locul pe care-l va alege Domnul în una din semințiile tale, și acolo să faci tot ce-ți poruncesc Eu. Totuși, când vei dori, vei putea să junghii vite și să mănânci carne în toate cetățile tale, cât îți va fi dat prin binecuvântarea Domnului, Dumnezeului tău; cel ce va fi necurat și cel ce va fi curat vor putea să mănânce din ea, cum se mănâncă din căprioară și din cerb.*” (Deuteronom 12:13-15)

De ce a luat Dumnezeu această măsură specială pe perioada drumului prin pustie? Ar fi mai multe posibile rațiuni. Prima ar viza prevenirea idolatriei: „*Să nu-și mai aducă jertfele lor la idoli cu care curvesc.*” (17:7) Datele istorice vorbesc despre idoli pustiei. Vărsarea sângelui pe nisip se putea asocia în mintea evreului, îmbibată de religia idolatră a Egiptului, cu închinarea înaintea acestor idoli. De aceea, Dumnezeu interzice acest lucru și aceasta cu atât mai mult cu cât Israel de-abia fusese smuls din idolatria Egiptului și făcea primii pași ai credinței.

A doua rațiune ar fi aceea de a-i determina pe evrei să viziteze cât mai des Cortul. Era o perioadă unică în viața lor, când Cortul era aproape de fiecare seminție. Odată cu intrarea în țară, această perioadă specială avea să ia sfârșit. Domnul îi învăța să profite la maximum de faptul că El le era vecin.

A treia rațiune are în vedere o chemare la înfrânare și economie. Ei erau foarte mulți, iar preoții puțini și spațiul de la Cort, limitat. Trebuia să meargă pe rând la Cort. Astfel, mâncau mai puțină carne decât și-ar fi dorit. Erau deci chemați la înfrânare și economie. Pe drum ei aveau mana. Turmele trebuia păstrate pentru intrarea în țară, și un exercițiu de auto-

control era binevenit.

A patra rațiune vizează transformarea manei în alimentul principal din timpul călătoriilor lor în pustie. Prin mană, Domnul voia să-i învețe dependența de El și faptul că omul trăiește nu doar cu pâine, ci cu orice cuvânt care iese din gura lui Dumnezeu. Această lecție ar fi avut un impact mai mic dacă mana nu ar fi fost alimentul principal.

În ce privește interdicția de a mânca sânge, am mai analizat-o în primele capitole ale cărții. Existau culturi idolatre în care în anumite ritualuri preoții consumau sângele. Chiar în acel context sângele însemna putere, viață. Textul din Levitic 17 insistă pe această simbolistică a sângelui: *„Căci viața trupului este în sânge. Vi l-am dat ca să-l puneți pe altar, ca să slujească de ispășire pentru sufletele voastre, căci prin viața din el face sângele ispășirea.”* Evreii trebuia să priceapă ideea de substitut în moarte, legea viață pentru viață. Ei bine, sângele era ispășitor tocmai pentru că reprezenta o altă viață. Din punct de vedere medical este adevărat că viața fizică și sănătatea și prezența sângelui sunt indispensabil legate. Oricine știe că pierderea unei mari cantități de sânge duce la moarte sigură. Sângele asigură circuitul vieții în organism. Sângele este viața. Și tocmai de aceea poate el face ispășirea: altcineva a murit pentru ca cel păcătos să poată trăi.

Dumnezeu dorea să transmită cu toată claritatea acest mesaj. Consumarea uzuală a sângelui, cu siguranță ar fi alterat mesajul. Dacă sângele însemna cu adevărat viața, era o urâciune să mănânci o altă viață sau un alt suflet.

Deocamdată ne oprim cu aceste gânduri asupra capitolului 17, rămânând să-i descoperim rostul după ce vom studia și următoarele capitole din Levitic.